

איש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל

רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש ג אייר תשע"ג: הדלקת נרות: ירושלים 30: 6 תל-אביב: 46: 6 חיפה: 38: 6 מוצאי שבת: ירושלים: 44: 7 תל-אביב: 47: 7 חיפה: 47: 7 ר"ת: 23: 8

פרשת אחרי-קדושים

"ואהבת לרעך כמוך"

מצות עשה לאהוב כל אדם מישראל כגופו !

נלמד מהפסוק: "ואהבת לרעך כמוך אני ה'" (פרק יט-יה)

וכתב רש"י (מהתו"כ): אמר רבי עקיבא זה כלל גדול בתורה. והרמב"ם (פ"ו מדעות ה"ג) כתב: מצוה על כל אדם לאהוב את כל אחד ואחד מישראל כגופו שנאמר: "ואהבת לרעך כמוך". לפיכך צריך לספר בשבח ולחוס על ממונו כאשר הוא חס על ממונו עצמו ורצה בכבוד עצמו...

עלינו לדעת שמצות "ואהבת לרעך כמוך" מאחדת היא את כל המאמינים בהשי"ת (להוציא את האפיקורסים והכופרים "להכעיס"). והיינו, שיש מצוה לאהוב גם את שומרי התורה והמצוות, וגם את "הרשעים לתאבון" (כלשון הרמב"ם בפירוש המשניות סנהדרין פ"ו) שהרי כולם נבראו בצלם אלוקים וכל אחד הוא חלק מגוף עם ישראל בני אברהם יצחק ויעקב, ובכל יהודי יש תכונות-יסוד טובות וחויבות [רחמנים, ביישנים וגומלי חסדים].

אלא מכיון שאותם "רשעים לתאבון" פורקים עול, ועי"כ מטביעים בנפשם הרגלים רעים ותכונות שליליות המביאות אותם להרבות בעבירות רח"ל. על כן עלינו לאהוב אותם ולשנוא אותם גם יחד!

וכיצד יתכן הדבר? הרי השנאה והאהבה הם דבר והיפוכו, ואחד מוכרח לבוא על חשבון השני! התשובה היא: יש לעשות חיץ ולהפריד את האהבה מן השנאה באופן הבא: קודם כל יש לאהוב אותם אהבה בסיסית מהותית שאינה תלויה בדבר, מצד החלק הטוב והמקורי הגנוז בהם, כאמור. ובנוסף, בד בבד, יש לשנוא בהם את אותם הרגלים רעים ותכונות שליליות שאימצו לעצמם והטביעו בנפשם, ברוב איוולתם.

ועל החלק הרע הזה שבהם אמר שלמה המלך (במשל): "יראת ה' שנאת רע" ודוד אמר (בתהלים): "אוהבי ה' שינאו רע" כלומר: לא לשנוא את האדם עצמו [כלשון דוד על הכופרים להכעיס "משנאך ה' אשנא... תכלית שנאה שנאתים"] אלא לשנוא רק את הרע הזה שהשריש בטבעו. בבחינת "שינאו רע".

אהבה זו הבסיסית תביא אותנו להתפלל עליהם שישובו בתשובה, ותמריץ אותנו לקרובם לתורה ולמצוות ולהצילם מרדת לעברי פי שחת, ואז, לכשישובו, ויעקר מהם הדבר הגורם לשנאה, תבטל ממילא השנאה המוגדרת שהיתה תלויה בדבר, ותשאר רק האהבה המקורית, הבסיסית והמושלמת.

ביסוד זה נוכל ליישב את הקושיה הגדולה ששאל הגאון **רבי חיים שמואלביץ זצ"ל** (בשיחות **מוסר - תשלב**): בשעה שגירש אברהם אבינו את ישמעאל בנו אשר היה חולה מסוכן, לא נתן לו אלא לחם וחמת מים. ומפרש **רש"י** (בראשית כא-יא) טעמו של דבר "לפי שהיה שונאו על שיצא לתרבות רעה".

ותמוה: והרי פירוש זה נסתר מדברי אברהם אבינו בעקידה כשאמר לו הקב"ה "קח נא את בנך אשר אהבת", אמר אברהם: "את שניהם אני אוהב במדה שוה", ואין כל עדיפות באהבתו את יצחק על ישמעאל! (ועי"ש מה שתיריך)

אכן לאור היסוד האמור, שאין השנאה ששונאים את הרשע על תכונותיו הרעות סותרת את האהבה הבסיסית שאוהבים אותו על החלק הטוב הגנוז בו. נוכל ליישב בפשיטות שזה מה שאמר אברהם, שדווקא מתוך שאוהב את שניהם אהבה בסיסית, שונא הוא את אותו חלק רע שבשמעאל שהוציאו לתרבות רעה, כי מרוב אהבתו אותו רצה לראותו זך ונקי מכל רבב.

ברכת מזל טוב חמה ולבבית

למע"כ ידידנו עורך העלון הרב **יצחק בן אהרן שליט"א** ולכל המשפחה הנכבדה, לרגל הכנס בנם היקר, ברוך הכשרונות ואציל המדות כמר **"אברהם אהרן"** נ"י לשמחת עול תורה ומצוות

תזכו לראותו גדל במעלות התורה והיראה כשאיפתכם הטהורה ולרוות רוב נחת ממנו ומכל יוצ"ה. אכ"ר.

מכון "אהבת אמת"

הרב **נפתלי וינברג**

מערכת "איש לרעהו"

שלא להכשיל את הברו בעבירה או בעצה שאינה הוגנת!

נלמד מהפסוק: "ולפני עור לא תתן מכשול" (פרק יט-יד)

ודרשו חז"ל בתורת כהנים: מהו לפני עור - לפני סומא בדבר, היה נוטל ממך עצה, אל תתן לו עצה שאינה הוגנת לו, אל תאמר לו צא בהשכמה כדי שיקפחוהו ליסטים וכו'. וכתב הרמב"ם (פי"א מרוצח הי"ד): "וכן כל המכשיל עור בדבר והשיאו עצה שאינה הוגנת, או שחזק ידי עוברי עבירה שהוא עור ואינו רואה דרך האמת מפי תאוות לבו הרי זה עובר בלא תעשה".

קושיה מעניינת שאל הרב מפוניבז' - הגרי"ש כהנמן זצ"ל: הרמב"ם פוסק (בהלכות ת"ת פ"א ה"ז) שהרב מחוייב ללמד את תלמידיו תורה שבע"פ בחינם ואסור ליטול שכר! אבל התלמיד שלא מצא מי שילמדנו חינם, ילך וילמד גם ממי שילמדנו בשכר.

והקשה הרב כהנמן: אם הרב עובר על איסור, כשמלמד בשכר, מדוע מותר לתלמיד ללמוד מפיו, הרי מכשילו בקבלת שכר ועובר על "לפני עור לא תתן מכשול"!!

תרוץ מבריק לשאלה זו תירץ בנו של הרב מפוניבז' (ר' איצ'לה הי"ד) בעודו ילד: אין כאן הכשלת עור. שכן העבירה מצד המלמד אינה בעצם נטילת המעות, אלא בזאת שלא לימד בחינם. נמצא שהמסרב ללמד בחינם ודורש שכר, חוטא בכל מצב שיהיה: אם לא ילמדנו, עובר על החיוב ללמד בחינם. ואם ילמדנו בשכר, גם כן עבר על אותו חיוב. אם כן, תלמיד זה ש"לא מצא מי שילמדנו בחינם" ומשלם לאותו מלמד כדי שיאות ללמדו, אינו גורם לרבו לעבור עבירה חדשה, וממילא אינו נכשל באיסור של "לפני עור".

שאלה מעניינת נוספת שיש לדון בה: האם מותר להניח מכשול קל בפני הזולת, כדי למנוע ממנו על ידי כך מלהכשל במכשול חמור יותר?

לשאלה זו נדרש הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל (במנחת שלמה סי' כה) וכה השיב: "חושבני, במי שבא אליו אורח חשוב, אשר אינו שומר תורה ומצוות, אבל יש לו אהבה לבני תורה, וגם תומך במוסדות תורה, אם לא יתנהגו עמו בנימוס המקובל לכבדו במאכל ומשתה וגם יודעים בו שאם יבקשו ממנו לברך, לא ישמע, ויתכן שע"כ יתרחק יותר מהתורה ויבוא לידי שנאה כנגד ההולכים בדרך התורה, במקרה כזה נכון לכבדו באכילה ושתיה ואין לחשוש כלל לאיסור של "לפני עור" אם לא יברך.

והטעם בזה, הואיל וכל האיסור הוא רק עבירה של נתינת מכשול, ומכיון שאם לא יתן לו לאכול הרי יכשל האורח באיסור גדול יותר, נמצא שאין כאן כל עבירה של נתינת מכשול, אלא אדרבה, יש כאן הצלה ממכשול גדול יותר, ע"י מכשול קטן [וכעין זה פירשו בפסוק "אל תוכח לץ פן ישנאך" דכיון שלא יועיל, יכשל בלאו החמור של "לא תשנא"....]

רצון יראיו יעשה...

יהודי ממושב מסויים, הביא חמשה כבשים לפני הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל, כדי שיוכל לקיים בהם מצוות ראשית הגז, הגרי"ש קנה את הכבשים וקיים את המצוה כהלכתה ושמח מאד.

ואולם לאחר מכן, כשביקש המוכר לקנות מהגרי"ש אלישיב את הכבשים בחזרה, אמר לו הגרי"ש כי אינו מוכן למכור לו וביקש שישחטו אותם לאלתר. ונימוקו עמו: הרי אמרו חז"ל כי אסור לגדל בהמה דקה בארץ ישראל [כדי שלא ירעו בשדות אחרים כמבואר בדמאי פ"ב מ"ג ובגמרא ב"ק ע"ט:] ואיך ימכור לו ויכשילו בעבירה.

למעשה, לאחר דין ודברים שהיו בין המוכר להגרי"ש האם בזמנינו מותר [כשו"ע (ח"מ סימן תט ס"א) ויעויין בהר צבי (ח"מ סי' תט) שהתיר. אך הגרי"ש סבר לאסור, שבזמננו חזר האיסור למקומו, וכן כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ד סי' רכז) שגם בזמננו אסור. נמכרו לו הכבשים בחזרה. ומפליא מה שסיפר המוכר עצמו, שבתוך שבוע ימים, מתו במפתיע כל חמשת הכבשים הללו, וראו הכל בעליל ש"רצון יראיו יעשה", ואין הקב"ה מביא תקלה ע"י צדיקים.

עפ"י חשוקי חמד

שלא יברך ברכה לבטלה...

גם בשעותיו הקשות בימי מחלתו, ואף בימיו האחרונים קודם פטירתו, הקפיד הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל על קיום ההלכה בכל דקדוקיה ולא ויתר על קוצו של יו"ד. ובכלל זה היתה מחשבתו נתונה גם על הזולת שלא יגרם לו חלילה מכשול, בעטיו. וכמעשה שלפנינו:

מאחר והרב גניחובסקי שכב בבית החולים, ללא נעליים, היה מקפיד יום יום שאיש אחר יוציא אותו ידי חובה בברכת "שעשה לי כל צרכי". והנה, משום-מה, הוסיף להתעקש כי המברך יברך לידו את כל הברכות, ברכות השחר: שלא עשני גוי, שלא עשני עבד, פוקח עוורים, וכן הלאה.

שאלו אותו מדוע עומד על כך שהלה יברך בפניו את כל הברכות? והסביר: "פשוט מאוד, אם הוא יברך מחמתי ברכה זו בלבד, הרי אח"כ כאשר ישלים ויברך על פי סדר את כל שאר הברכות, יש סיכוי סביר שמחמת הרגילות יטעה ויברך שוב, "שעשה לי כל צרכי" ונמצא שבגללי בירך לבטלה, רח"ל..."

מתוך מאמר

שלא תהיה מצוה הבאה בעבירה...

הצדיק רבי ועלוועל צציק זצ"ל (בעל התורת זאב) כל חייו היו חטיבה אחת של תורה וקדושה [התבטא פעם: אחר מלאת שנתי מסתמא יספידוני... ה' ירחם. רק שני דברים אם יאמרו עלי לא איכפת לי: א) שהשתדלתי לא ללכת ד' אמות בלי להרחר בדברי תורה. ב) שלא ראיתי מימי צורת אשה מלבד אמי ואשת].

סיפר תלמידו: "באחד בימי חול המועד פסח, בשעת לילה, נודע לי שהרב ועלוועל חש חולשה בלבו והוא זקוק דחוף לתרופה מסוימת. בתי המרקחות כבר היו סגורים. התקשרתי אליו שאני מוכן להשיג עבורו את התרופה הנדרשת מבית מרקחות פתוחה ברחוב יפו.

"לתדהמת, החל רבי ועלוועל להביע היסוסיו שלא אלך... הסברתי לו שאין בזה כל טורח ואם חושש מחמץ בתרופה, אפשר לברר. אך עדיין עמד בהיסוסיו, באומרו: איני חושש מחמץ שהרי התרופה היא שאלה של פיקוח נפש ממש..."

"כשגדלו הפצרותי, שיגלה לי איזו תרופה להביא מבית המרקחות שברחוב יפו שהרי זה פיקוח נפש. אמר לי רבי ועלוועל: "אומר לך את האמת מכיון שהבית מרקחות נמצאת ברחוב יפו... ועוד צריך להגיע לשם באוטובוס... עלולים להכשל בראיה אסורה, ואיני יכול להרשות שבגללי יארע זאת. אם תבטיחני נאמנה שתשמור על קדושת עיניך הנך רשאי ללכת ורק בתנאי זה!"

מיהר התלמיד להבטיחו ואף-רץ להביא לו את התרופה. ומיד כשנכנס לא נגע רבי ועלוועל בתרופה אלא שאל בתוקף: "האם קיימת את התנאי? וכשהשיב "הן!" נחה דעתו ורק אז השתמש בתרופה..."

רבי משה מרדכי

שלא לגנוב ממון חברו וכולל איסור גניבת דעת !

נלמד מהפסוק: “לא תגנובו” (פרק יט-יא)

וּכְתַב רַשׁׁיׁ: אזהרה לגנוב ממון. אבל לא תגנוב שבעשרת הדברות אזהרה לגנוב נפשות.

אמרו חז״ל בגמרא (ברכות יט.): אם ראית תלמיד חכם שעבר עבירה בלילה, אל תהרהר אחריו ביום [לומר שהוא עדיין רשע] שמא עשה תשובה, [על העבירה]. ושאלה הגמרא: “שמא סלקא דעתך”? [מדוע רק “שמא” והרי ודאי עשה תשובה] אלא ודאי עשה תשובה [ולכן אסור להרהר אחריו].

ואולם מוסיפה הגמרא ואומרת כי קביעה זו שלא להרהר אחר התלמיד חכם שודאי עשה תשובה זהו רק בחטא שחטא בגופו. אבל כאשר החטא הוא בעניני ממונות כגון שגנב או גזל, בזה מותר להרהר אחריו שלא עשה תשובה “עד דמהדר למריה” [עד שיחזיר הגניבה לבעליה].

מחדש החתם סופר (בתשובותיו) שהמדובר בגמרא הוא רק על ממון שחייב בו לפני משורת הדין, ולא מדובר על סתם גזילה, ונימוקו הוא: משום ש”מעולם לא ראה תלמיד חכם שהוא גנב וגזלן. ואם אירע שגנב וגזל בידוע שאינו תלמיד חכם וממילא מהרהרים אחריו ביום ובלילה, דכיון שאינו ת”ח אינו בחזקת שעשה תשובה.

הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ״ל הקשה (בשיעוריו לברכות) מגמרא זו על מה שאמרו (קידושין מט.): המקדש את האשה על מנת שאני צדיק, אפילו הוא רשע גמור מקודשת, שמא הרהר תשובה בדעתו, ונחלקו הפוסקים האם מועיל לגזלן “הרהור תשובה” קודם שהחזיר את הגזילה. והרי מכאן מוכח שלא מועיל הרהור תשובה עד שישב את הגזילה!?

וביאר הגרי”ש שכל הנידון בגמרא כאן (בברכות) האם - מחמת החיוב לכבד תלמיד חכם - אסור להרהר אחריו שבודאות לא עשה תשובה, אלא יש להסתפק שמא עשה תשובה. ומסיקה הגמרא שמשום החיוב לכבד ת”ח עלינו להחליט שבוודאי עשה תשובה ואסור להסתפק בדבר. על כך הוסיפה הגמרא שבעבירה של גזל עד שיחזיר. כלומר: כיון שאנו רואים שלא החזיר, לא נוכל לומר ש”בוודאי עשה תשובה” אלא רק “שמא” עשה תשובה.

מענה לפי”ז מובן מה שאמרו לענין קידושי אשה שאף שלא החזיר את הגזילה, מקודשת, והטעם: “שמא” עשה תשובה, ואף שלא “בוודאי” עשה תשובה, זה מספיק כדי לצדד שתהיה מקודשת מספק.

זהירות בפרוטה של הזולת

בעת שהיה החזון איש גר בעיר כוידאן, פרץ דין ודברים בין זוגתו הרבנית לבין סוחר פלוני בעניני ממונות. אמר הסוחר לרבנית: אקבל פסק דין של בעלך היושב בבית המדרש וככל אשר יורה אעשה, כי נאמן הוא עלי.

הלכו הסוחר והרבנית והציעו לפני החזון איש את טענותיהם. הוא הקשיב לדבריהם, שקל בפלס ההלכה, ופסק לטובת הסוחר.

לאחר זמן, כשהבחין בתרעומתה של זוגתו הגיב: “אמרי נא, מה ערך יש לחיי אדם, אם פוגעים בפרוטה של הזולת”!

פאר הדור

“אולי בכל זאת מקפידים”

באחרית ימיו של הצדיק **רבי שלמאן מוצפי זצ״ל**, כבדו רגליו והתקשה בהליכתו. כאשר ביקש ללכת לתפלה בבית הכנסת, הציעו להקל מעליו את טורח ההליכה על ידי שיחצה דרך חצר שהייתה ברחוב הסמוך, ורבים היו משתמשים לעבור בה כדי לקצר דרכם, מאחר שבעליה לא נעלו את שערי החצר.

ואולם רבי שלמאן סרב לעבור דרך אותה חצר בטענו: “אולי בכל זאת מקפידים בעלי החצר ולא נוח להם שעוברים בחצרם, ויש כאן חשש גזל”.

עולמו של צדיק

קוראים נכבדים ! האם ידעתם ?

- ☞ מהי הסגולה הנפלאה לברכה והצלחה שגילה כ”ק האדמו”ר רבי מאיר מפרימישלאן זצ”ל ?
- ☞ מדוע נמנע רבי רפאל ברוך טולידאנו זצ”ל כל שנותיו מלרכוש דירה, אף שהיתה לו אפשרות לכך ?
- ☞ מהי הסיבה שהסטייפלער זצ”ל לא לקח עודף מאנשים אף כששילם להם במטבע שערכו רב מהנדרש ?
- ☞ לאלו ד’ מעלות נשגבות זוכה אדם שמקיים מצות “הוכח תוכיח את עמיתך” ?
- ☞ האם יש להוכיח את המדברים בשעת התפלה בדברים קשים שעלולים להביא לשנאת אחים ?
- ☞ מנין שעון גזל חמור כמו ג’ עבירות חמורות וגם עליו נאמר “יהרג ואל יעבור” ?
- ☞ היאך יכולים הכהנים לברך את ישראל - כולל הרשעים שבתוכם - ב”אהבה”, והרי מצוה לשנוא את הרשעים ?
- ☞ מדוע נאמר בפרשתינו “לא תגנובו” בלשון רבים ולא בלשון יחיד כמו שנאמר “לא תגנובו” בעשרת הדברות ?
- ☞ איזו מדה טובה אם תהיה לאדם, אזי יתקיימו כל ברכותיו, כפי שהבטיח רבי בן ציון אבא שאול זצ”ל ?
- ☞ מדוע בדרך החפץ חיים את תלמידו החתן, קודם נישואיו, שיזכה לאבד מיד את כל כסף הנדוניה שקיבל מחמיו ?

על שאלות אלו ועוד רבות אחרות, תוכלו למצוא תשובות מעניינות

בספר החדש איש לרעהו-ויקרא (פרשת אחרי - קדושים עמודים שסא-תקו)

ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות. לפרטים: 02-5869073

המתנה האידיאלית והמוצלחת - להורים, למחנכים ולכל המשפחה

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו - סיפורים בני זמננו

"ואהבת!" / הרב נפתלי וינברג

באחד הערבים מצאתי את עצמי יושב מול דף ומשרטט סולם. האצבע רפרפה מעל השליבות בעודי מנסה לענות לעצמי על שאלה פשוטה: **איפה אנחנו ממוקמים בנושאים שבין אדם לחברו?**

היכן יש למקם את נקודת המצאותינו בסולם בן עשר דרגות?! האם בדרגה העשירית שמשמעה שלימות גמורה? שמא אי שם באחת השליבות באמצע? ואולי בדרגה הראשונה שמשמעה חוסר התייחסות מוחלט?

הוספתי ושאלתי את עצמי: האם הנושא הזה של בין אדם לחברו מעסיק אותנו **באמת?** האם אנו חותרים לקראת תוכנית מעשית שתשיג שיפור מכסימלי בנושא? ואם יש לנו תכנית, האם היא נותרת במגירה או מבוצעת למעשה באופן שמחולל שינוי בשטח?

* * *

* * *

מהי המילה הכי שימושית בשיחות הטלפון? והתשובה לכך הייתה כי המילה "אני" מופיעה אין ספור בכל שיחות הטלפון "אני... ואני... ואני..."

הדברים לא נאמרים כתוכחה, אלא כדי שנהיה מודעים לעובדת יסוד מספר אחת של חיינו! על מנת שנכיר בכוחו האדיר של האויב הניצב מולנו.

למעשה לא מדובר בתופעה חדשה, אלא כזו שכבר חיה אלפי שנים. אמנם, עליית רמת החיים בדורות האחרונים הגבירה את תופעת האנוכיות עד כדי שרוב האנשים חשים ש"ככה הם החיים". היא השתרשה כנורמה, כ"דרכו של עולם".

האמור עלול להוביל את הקורא לסוג של ייאוש. שכן אם כנים הדברים שכוחה של האנוכיות כה עצום - אנה אנו באים?!

אך עלינו לדעת שתורתנו הקדושה מורה לנו **"ואהבת לרעך כמוך"**. ומכיוון שתורתנו הינה **"תורת-חיים"** ולא תורה שמנותקת מהחיים (כמו להבדיל אלף אלפי הבדלות הנצרות לדוגמא) **אם-כן ברוך מעבר לכל ספק שכל אחד מאתנו מסוגל לקיים את מצוות "ואהבת!"**

אמנם, יש להתייחס למשימה בהתאם לגודלה. כלומר, להפנים שראוי היה שתקום תנועה עולמית שמטרתה הובלת מהפכה בענייני בין אדם לחברו. לא פחות מהמהפך שחוללה תנועת 'הדף היומי' ותנועות דומות.

הבה נתייצב נגדו!

הבה נתמקד במהות מצוות "ואהבת לרעך כמוך" ונתחיל לפעול!

* * *

המאמר נכתב בעקבות שיחת טלפון שקיבלתי מידיד חשוב שליט"א. במהלך השיחה הזכיר את העובדה שישנם סבורים שעבורם זה בלתי מציאותי לאהוב את הזולת כשם שהם אוהבים את עצמם. כיון שכן הציע הידיד להתמקד בפירושו של הרמב"ן למצווה זו, ולהתחיל לפעול בהתאם לדבריו.

הרמב"ן מדייק מדוע אומרת התורה 'ואהבת לרעך' ולא 'ואהבת את רעך' - כפי שלכאורה היה מתאים יותר. הוא מבארת כוונת הציווי כך:

פעמים רבות חפץ אמנם האדם בטובת חברו, אך עדיין חשוב לו תמיד שמעמדו האישי יהיה גבוה יותר משל חברו. הוא "מפרגן" לחברו רוב טובה, אך לא משלים עם כך שחברו ישווה לו. באה התורה ומצווה: 'ואהבת לרעך כמוך' - תחפוץ בטובת חברך בשיעור שאתה חפץ בטובת עצמך! וכפי שמצאנו באהבת דוד ויהונתן, שהאחרון אומר לראשון: "ואתה תמלוך על ישראל ואנכי אחיה לך למשנה" (שמואל ב' כג, יז)

דרגה כזו של אהבת הזולת הינה ברת השגה ושווה לכל נפש. בימים אלו של 'ספירת העומר' - בהם נושא בין אדם לחברו הינו בבחינת 'ענינא דיומא' - נקבל על עצמנו להשקיע בפיתוח מידה טובה זו - כהגדרתו הנפלאה של הרמב"ן, ונקדיש זמן לזה בקביעות מהיום ולתמיד - וממילא תעלמנה כל המחלוקות ושנאת חינוס מעלינו ומעל כל בית ישראל ונשמח כולנו בביאת גואל צדק במהרה!

המשכתי להציג לעצמי סימני שאלה ואז פרח מולי **סימן קריאה גדול** וענק - ולפניו מילה אחת:

א-נ-ו-כ-י-ו-ת!

כלומר: לפני שאתה שואל את עצמך עשרות שאלות שונות, עליך להגדיר "במה הדברים אמורים", מוטל איזה סוג של "אויב" אתה מתייצב כאן? ובאיזה נשק הוא משתמש, קונבנציונאלי? כימי? גרעיני?

מסתבר ששליטה על האנוכיות הינה משימה מורכבת מחמת שתי סיבות מרכזיות: ראשית, האנוכיות מייצגת את תמצית רצונו העצמי של האדם ולא פשוט לגבור על מחסום אדיר שכזה. שנית, אין לך תחום שמתנגש חזיתית באנוכיות כמו **ענייני בין אדם לחברו!** (לא בכדי אמר רבי ישראל מסלנט שיותר קל לסיים את הש"ס מתלקן מידה אחת).

ישנן מצוות רבות שהאנוכיות לא מתייצבת נגדן - אך בכל מה שנוגע ליחס נאות לזולת מקימה האנוכיות מתרסים ("בריקאדות") אדירים.

מבואר בספרים הקדושים שהיצר הרע הינו אויב מתוחכם. הרבה יותר ממה שחשבנו. הוא יודע באלו תחומים כדאי לו להמריד את האדם נגד בוראו, ובאלו תחומים כדאי לו לבצע "ניסיון טקטי" על מנת שלא לאבד אל הלקוח שלו.

לא פעם מאפשר יצר הרע לאדם להתחזק בכל מיני עניינים, אך תמיד ידאג שהאדם לא יתחזק בדברים השורשיים - כמו ענייני בין אדם לחברו!

היצר יודע שהחורבן נגרם עקב 'שנאת חינוס', לפיכך הוא לא מתנגד כל-כך ואפילו משקיע אנרגיות שגם מי שמשקיע ומתחזק בתחומים אחרים כגון פרקי משניות, הלכה, גמרא ודף היומי. כל זמן שלא מתחזקים בבין אדם לחברו ובי'ואהבת לרעך כמוך', היצר הרע לא מפריע ואפילו שמח, לצערנו המון מוסדות חינוך נפלו ברשתו ואכן לומדים הרבה מאוד תורה אבל לימודים קבועים על מדות טובות וכל התחום שבין אדם לחברו מוזנח לחלוטין שהרי "אין זמן, חייבים להספיק"...

* * *

יתירה מכך: כה מתוחכמת היא האנוכיות, עד כדי כך שרוב האנשים אפילו לא מזהים אותה, אלא מתייחסים אליה כאל עוד "הרגל" או "מנהג העולם".

חברת טלפונים גדולה בארצות הברית עשתה מחקר סטטיסטי

עלון "איש לרעהו" פרשת אחרי - קדושים הוקדש לעילוי נשמת
אאמו"ר ר' אברהם אהרן זצ"ל בן הר"ר יצחק אליעזר הי"ד
נלב"ע ח' אייר תשנ"ז
ת . נ . צ . ב . ה .